

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΚΑΘΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1951

Ε.Υ.Α. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ ΑΝΑΠΑΥΕΤΑΙ

[ΠΡΩΤΕΣ ΩΡΕΣ ΤΗΣ ΓΑΛΗΝΗΣ]

Ἡ ὁδὸς Ἰακωβάτων, πάροδος τῆς ὁδοῦ Πατησίων, κατὰ τὸν Ἅγιο Λουκά, εἶναι ἡσυχῆ, ἀπίστευτα ἡσυχῆ. Ἐλάχιστα φῶτα. Κοντεύουν μεσάνυχτα. Ἡ νύχτα εἶναι καθαρὴ, καθαρότατη νύχτα ἀττικὴ τοῦ Ἰουνίου. Ἐκεῖ, στὸν ἡσυχὸ δρόμο, εἶναι ἡ «Παμμακάριστος». Ἐνα αὐτοκίνητο μόνο ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα. Δυὸ ἄνθρωποι ποὺ μιλοῦνε σιγανά. Ἡσυχία πολλὴ καὶ μὲς στὴν «Παμμακάριστο», τὸ νοσοκομεῖο τῶν καλογοριῶν. Ἡ μοναχὴ Αἰκατερίνη, ἡ προϊσταμένη ἀδελφῆ, νεᾶ, ὠραία, σύμβολο ἰδανικὸ τῆς ὕλης ποὺ ἔγινε πνεῦμα, μὲ κινήσεις ἀργές, ὄλο εὐγένεια, ὄλο ἐγκαρτέρηση, στέκεται στὴ μέση τῆς σάλας, ἐκεῖ στὴν εἴσοδο. Χαίρετᾶ σιωπηλά, μὲ ἀργὴ κίνηση τοῦ κεφαλιοῦ. Ἀμίλητη. Τίποτα λύπη, τίποτα ταραχὴ στὸ πρόσωπο. Μόνο αὐτό: ἡ σιωπηλὴ παραδοχὴ τοῦ μεγάλου θελήματος. Στὸ βάθος τῆς σάλας ἡ ἄλλη ξανθὴ, ὠραία γυναίκα, ὄρθια, κλαίει σιγανά, ἀστείρευτα. Τὰ μάῦρα τῆς μάτια μεγάλωσαν ἀπίστευτα, μάζεψαν ἐκεῖ τὸν πόνο, ἔγιναν φῶς τοῦ σπαραγμοῦ. Κάθε τόσο ἕνας βόγγος, μιὰ λέξη ποὺ πέφτει μὲς στὴν ἡσυχία: ἡ Ἄννα Σικελιανοῦ μοιρολογᾷ τὸν ἄντρα τῆς καὶ τὸν ποιητὴ τῆς Ἑλλάδας. Ὁρθια. Μόνη. Γύρω τῆς ἐλάχιστοι ἄνθρωποι, ὁ χορὸς, ἴσαμε δώδεκα πρόσωπα, γυναῖκες, ἄντρες, τὴν παραστέκουν ἄφωνοι. Ὁλα, — ἡ καλογοριά, ὁ χορὸς, ἡ Ἄννα Σικελιανοῦ — ὄλα σὰ νὰ ὑπακοῦνε στὴν ἴδια πειθαρχία. Στὸν ἴδιο νόμο. Ὁ Σικελιανὸς ποὺ ὄ,τι ἀναπαύτηκε, ὁ Σικελιανὸς ποὺ κείτεται ξαπλωμένος πλάι μὲ σφαλῆχτὰ μάτια, ὁ Σικελιανὸς ἀκούει. Κι' ὄλα πρέπει νὰ γίνουν κατὰ τὸν τρόπο του, τὸν δικό του τρόπο: νὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ ν' ἄχουν μεγαλεῖο. Νὰ ἀγγίζουν τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ Θεό. Ὁ Σικελιανὸς νεκρὸς ὑπαγορεύει ἀνένδοτα τὸ νόμο του. Ποτές δὲν τὸν αἰστάνθηκα τόσο ζωντανόν, τόσο ὄλορθον ὅσο αὐτὴν τὴν πρώτη ὥρα τοῦ θανάτου.

Στὴ σειρὰ εἶναι οἱ θάλαμοι τῆς «Παμμακαρίστου». Εἶναι ὁ θάλαμος ΣΤ' τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλοῦσας. Ὁ θάλαμος Ζ' τῆς Παναγίας τῆς Καρδιώτισσας. Ὁ θάλαμος Η' τῆς Μητρὸς Θεοῦ Πλατυτέρας. Τέλος ὁ θάλαμος Θ' τῶν Ἐλιβομένων ἢ Χαρά. Ἐκεῖ εἶναι ὁ Σικελιανός. Ἐκεῖ ξεψύχησε. Στὸ μικρὸ, πεντακάθαρο, φροντισμένο μὲ τὴ στοργὴ τῶν καλογοριῶν, μὲ τὴν τρυφερότητά του δωμάτιο. Τῶν Ἐλιβο-

μένων ἢ Χαρά. Ἐλάχιστα ἐπιπλα. Ἐνα τραπεζάκι — μὲ λίγα φάρμακα, τὰ τελευταῖα. Ἐνας μικρὸς μετάλλινος Ἐσταυρωμένος πάνω σὲ ξύλο. Ἐνα κηροπήγιο. Τὸ κερὶ ποὺ ὄλοένα λυώνει. Δυὸ βιβλία πάνω στὴν πολυθρόνα: ἔρημα σ' αὐτὸν τὸ χῶρο τοῦ πνεύματος. «Τ' Ἀναστενάρια». Καὶ ἡ Ἀνθολογία τῶν Κυπρίων ποιητῶν. Λίγα ἄσπρα τριαντάφυλλα. Καὶ ἄσπρες μαργαρίτες. Καὶ στὴ μέση, στὸ ἀπέριττο κρεβάτι, ὁ Σικελιανός. Δὲν τὸν ἔχουν ἀκόμα ντύσει. Τοῦ ἔχουν φορέσει μόνο ἕνα ἄσπρο πουκάμισο μὲ ἀνοιχτὸ γιακὰ καὶ τὸ μαῦρο πανταλόνι του. Τὰ ἄσπρα μικρὰ χέρια του εἶναι διπλωμένα λίγο, μόλις ἀγγίζουν τὸ ἕνα τ' ἄλλο, ἔτοιμα σὰν πουλιὰ νὰ κινηθοῦν, νὰ φύγουν. Καὶ τὸ πρόσωπο. Τί θεία γαλήνη εἶναι ἀπλωμένη σ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο! Τί προνόμιο ἦταν αὐτὸ ποὺ φύλαξε ὁ θάνατος γιὰ τὸν Σικελιανό! Ποτέ — τουλάχιστον στὰ χρόνια ποὺ τὸν ξέρω — ποτέ δὲν ἦταν τόσο νέος, τόσο ζεστός, τόσο ἐγκάργιος, τόσο ἄγγελος! Τὸ χαμόγελο δὲν ἔμεινε μόνο πάνω στὰ σφαλῆχτὰ χεῖλια του. Ἡ λάμψη του ἔχει περιχυθεῖ σ' ὄλο τὸ πρόσωπο, στὰ κλειστὰ μάτια, στὸ μεγάλο μέτωπο, στὴν κόμη. Ἡ γαλήνη τοῦ προσώπου, ἡ πραότητά του ἔγινε φῶς. Πάλλει τὸ φῶς ἐκεῖ στοὺς πόρους, στὸ δέρμα ποὺ δὲν τὸ τύλιξε ἀκόμα ἡ ὠχρότητα τοῦ θανάτου. Πάλλει, ὕλη φλογερή, ἀνίκητη. Ὁ Σικελιανὸς νεκρὸς ἔγινε ὀριστικὰ αὐτό: πρόσωπο τῆς Βίβλου, πατέρας τῶν παλιῶν καιρῶν τῆς Χριστιανωσύνης, Ἅγιος.

Οἱ ὄρες περνοῦν. Ἐξω ἀπ' τὸ θάλαμο Θ' «τῶν Ἐλιβομένων ἢ Χαρά» πάντα ὁ σιγανὸς βόγγος μὲς στὴ σιωπὴ. Οἱ ἐλάχιστες λέξεις τοῦ μοιρολογιοῦ, ἡ ὄρθια ξανθὴ γυναίκα ποὺ πηγαινοέρχεται ἀργά. Ὁλοένα θυμίζει ἀγρίμι τοῦ δάσου ποὺ τὸ σφαλῆξαν σὲ κλουβὶ καὶ τοῦ σκοτώσανε τὸ ἀρσενικὸ ταῖρι. Εἶπαν στὴν Ἄννα Σικελιανοῦ μόλις ἦρθε ὁ θάνατος:

— «Ποιὸν νὰ εἰδοποιήσουμε;»

Ἀποκρίθηκε ἀπλὰ, τρέμοντας:

— «Ποιὸν νὰ εἰδοποιήσετε; Εἰδοποιήστε τὸν Σολωμό. Τὸν Παλαμᾶ...»

Ἐξω ἡ νύχτα πάντα. Καὶ οἱ ἐλάχιστοι ἄνθρωποι, ὁ χορὸς. Δὲν πληθαίνουν. Θὰ εἶναι ἴσαμε δυὸ ἀπ' τὰ μεσάνυχτα. Ἦρθε ὁ Ἀπάρτης νὰ πάρει τὸ γύψινο ἐκμαγεῖο. Πάνω ἀπ' τὸν Σικελιανὸ μένουν τώρα ἐλάχιστοι. Ὁ Ἀπάρτης ἄλειψε πρῶτα τὸ

πρόσωπο με ὑγρὸ λιπαρὸ—τοῦ φρόντισε τὰ φρύδια, τὸ χεῖλι. Ἐπαιζε τὸ δάχτυλό του πάνω στὸ νεκρὸ πρόσωπο, τὸ ἔστρωνε, τὸ δούλευε τὸ πρόσωπο σὰ νὰ ἦταν πρώτη ὕλη πού ἔμελλε νὰ γίνει γλυπτό. Ὁ Σικελιανὸς ἀτάραχος.

Ἐλεγα πὼς κάτι θὰ χανόταν μ' αὐτὴ τὴν ἀνελέητη πράξη, κάτι θὰ χανόταν ἀπ' τὸ ὀλύμπιο μεγαλεῖο τοῦ προσώπου. Δὲν χάθηκε τίποτα. Ὁ Σικελιανὸς—καθὼς ἔλεγε σὰν ζοῦσε—ἦταν ἀξίος νὰ τὰ βαστάξει ὅλα. Ἐλαμπε, ἀδυσώπητος, κάτω ἀπ' τὰ χέρια τοῦ τεχνίτη.

Ὁ Ἀπάρτης λέει:

—«Τὸ κεφάλι μίκρυνε. Ὁ ἄνθρωπος σὰν πεθάνει μαζεύει».

Λέει κι' ἄλλα στὸ βοηθό του, τεχνικά. Λόγια παγερά, οὐδέτερα. Γιὰ τὸ τί νὰ προσέξουνε, γιὰ τὴ διάλυση τοῦ γύψου. Θαρρεῖς δὲ δουλεύει παρά πάνω σὲ μάρμαρο, σὲ πέτρα. Ὡστόσο, μόλις συναντηθοῦνε τὰ μάτια μας, τὰ μικρὰ μάτια τοῦ Ἀπάρτη παίζουν δυνατὰ καὶ βιάζονται ν' ἀποσπαστοῦνε γιὰ νὰ μὴν προδώσουν τὴν ταραχὴ του. Τότε τὰ χέρια του κάνουν κινήσεις ἀδέξιες, τρυφερότητα ἀπίθανη γιὰ τὸν τεχνίτη, νὰ προφυλάξουν τὸ λαιμὸ τοῦ νεκροῦ, τὸ ροῦχο του, μὴ τυχόν καὶ παραπέσει ὁ γύψος καὶ βλάψει τὸν Σικελιανό.

Τέλος οἱ χοῦφτες τοῦ γλύπτη χώνονται μὲς στὸν ἄσπρο πηλό.

Ἡ ἄσπρη ὕλη ἀμορφη ἀρχίζει νὰ πέφτει, νὰ γλιστρᾷ ἀπ' τὰ δάχτυλά του, νὰ κατακαλύπτει τὸ πρόσωπο τοῦ νεκροῦ. Σὲ λίγο τὸ ἀγγελικὸ πρόσωπο θὰ ἔχει γίνει ἕνας ἄσπρος ἀπίθανος ὄγκος, ὕλη πηχτή. Εἶναι ἀκόμα τόσο ζωντανὸ τὸ πρόσωπο πού σοῦ ἔρχεται νὰ φωνάξεις νὰ σταματήσουνε, γιὰτί θὰ τοῦ πάρουν τὴν ἀνάσα. Ὁμως κανένας δὲ μιλά. Καὶ τὰ τρία τέσσερα πρόσωπα πού παραστέκουν κοιτᾶνε ἄφωνα, τὴν εἰκόνα: Τὸν Ἄγγελο Σικελιανό μὲ τὸ πρόσωπο βυθισμένο στὴν πάλλευκη ἀκίνησια.

Ἡ καλογριά λέει σιγανά. Ἀναθυμᾶται τὰ τελευταῖα λόγια, τὶς ὕστατες ἐπιθυμίες:

—«Ἀδελφή, θὰ πεθάνω», εἶπε τὸ πρωτὶ ὁ Σικελιανός.

—«Κοιτάξτε τὴν Παναγία μας, τοῦ λέει ἐκείνη δείχνοντας τὸ εἰκόνισμα στὸν τοῖχο, ἀκριβῶς ἀντίκρου στὸ πρόσωπο τοῦ Σικελιανοῦ. Προσευχηθεῖτε στὴν Παναγία μας, ζητεῖστε τὴ χάρη της. Πρῶτα ὁ Θεός, ὕστερα οἱ ἄνθρωποι».

Ὁ Σικελιανὸς γύρισε, κοίταξε τὴν Παναγία, δάκρυσε. Δάκρυσε κι' ἡ καλογριά, ἡ Ἀδελφή. Ὁ Σικελιανὸς πῆρε τρία τριαντάφυλλα, τῆς τὰ ἔδωσε.

—«Δῶστε τὰ στὴν προῖσταμένη Ἀδελφή, παρακάλεσε. Νὰ τὰ βάλει στὸν Χριστὸ γιὰ τὴν υἰεῖά μου».

Τὸ ἴδιο πρωτὶ, τὸ τελευταῖο, σὲ ἄλλη Ἀδελφή, τὴν ὥρα πού ἐκείνη ἔφευγε, τῆς εἶπε.

—«Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω. Γιατί θὰ πεθάνω. Δὲν θὰ σὲ ξαναδῶ».

Καὶ πράγματι αὐτὴν τὴν Ἀδελφὴ δὲν τὴν ξαναεῖδε πιά.

Ὁ Δεσπότης, ὁ Πρόεδρος τῆς Παμμακαρίστου, λίγη ὥρα πρὶν ἀπ' τὸ θάνατό του βρῆκε τὸν Σικελιανὸ ἔτοιμο.

Ἦταν ἡρεμὸς καὶ χαρούμενος.

—«Τί εὐχάριστον νὰ σᾶς βλέπει κανεὶς πάντα χαρούμενον!» τοῦ εἶπε.

—«Ἡ γὰρ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐν ἀσθενεῖα τελειοῦται», εἶπε ὁ Σικελιανός.

—«Πόσον εὐχάριστον νὰ ἀκούει κανεὶς αὐτὰ τὰ ὠραῖα λόγια τοῦ Ἁγίου Παύλου, καὶ τί δύναμη πού δίδουν!»

—«Ναί, Σεβασμιώτατε, εἶπε ὁ Σικελιανός. Γιορτάζω κ' ἐγὼ ἔτσι τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ μετέχω στὶς γιορτές».

—«Αὐτὸ σᾶς ἐνώνει μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ».

—«Ναί, τὸ θεῖον θέλημα...», ψιθύρισε ὁ Σικελιανός.

Ἡ Ἀδελφὴ λέει:

—«Μᾶς προσφωνοῦσε πάντα μὲ τρυφερότητα καὶ ἤθελε κ' ἐκεῖνον νὰ τὸν φωνάζουμε μὲ τὸ μικρὸ του ὄνομα. «Χρυσή μου, ὁ Θεός μου ἔβαλε Ἄγγελο», ἔλεγε.

Ἄσπρη ἄσπρη, ὅταν παραμιλητό του, ἀλλὰ καὶ ξύπνιος, ὅταν καλοῦσε κάποια Ἀδελφή:

—«Ἐλα, ἔλα, ἔλεγε. Ἐλα γλυκειά μου... Ἐλα, ζωὴ μου».

Μιά μέρα εἶπε στὴν Ἀδελφὴ:

—«Παρακαλῶ τὴ γλυκειά Παναγία ὅταν πεθάνω Ἄγγελο κοντά της νὰ μὲ βάλει. Γιὰ νὰ τῆς ψέλνω ἐκεῖνο πού λατρεύω».

Ἄσπρη ἄσπρη, ὅταν μιλοῦσε γιὰ διάφορα πρόσωπα, ἔλεγε:

—«Εἶναι ἄγγελος. Ἐχει χρυσὴ καρδιά, καλὴ μου».

Ἡ καλογριά τοῦ εἶπε:

—«Μὰ δὲν ἄκουσα ἀπ' τὰ χεῖλια σας νὰ ποῦνε καὶ γιὰ ἕναν πὼς δὲν εἶναι καλός!»

—«Δὲν ξέρω, ἀγάπη μου. Μὴ μὲ ρωτᾶς, εἶπε ὁ Σικελιανός. Τί ἄλλο παρά ἄνθρωπος χριστιανὸς τοῦ καλοῦ Θεοῦ μας εἶναι;»

Κάθε μέρα παρακαλοῦσε εὐγενικὰ τὶς ἀδελφές νὰ φροντίσουν τὸ θάλαμό του. «Περιμένω ἐπισκέψεις», τοῦς ἔλεγε. Μὰ οἱ ἐπισκέψεις πάντα δὲν ἔρχονταν.

Ἡ Ἀδελφὴ λέει:

—«Μιά στιγμὴ, τὴ μέρα τοῦ θανάτου του, εἶπε: «Στὴ ζωὴ μου κράτησα πάντα ὅ,τι ἦταν ὠραῖο.»

Καὶ κοιτώντας τὸ εἰκόνισμα τῆς Θεοτόκου:

—«Ἀγάπη μου, ἕνας Σικελιανὸς πεθαίνει», εἶπε στὴν Ἀδελφὴ μοναχὴ Προῖσταμένη.

Ὁ Ἀπάρτης κοίταξε τὸ γύψο ποὺ κα-
τακάλυπτε τὸ πρόσωπο τοῦ Σικελιανοῦ,
τὸν δοκίμασε μὲ τὸ χέρι του. Εἶχε γίνει
πιὰ σῶμα στερεό.

—«Ὅσοι εἶναι συγκινημένοι ἄς βγοῦνε
ἔξω, λέει κοιτάζοντας τὰ ἐλάχιστα πρό-
σωπα ποὺ στέκαν πάνω ἀπ' τὸν Σικελια-
νό. Τούτη ἡ στιγμή εἶναι λίγο δύσκολη.»

Δὲν βγῆκε κανένας. Ἡ στιγμή ἦταν δύ-
σκολη: Ὁ γλύπτης ἔπιασε μὲ τὰ δύο χέ-
ρια τὸν ἄσπρο ὄγκο, τὸν ἔπαιξε, τὸν ξε-
κούνησε, τέλος τὸν τράβηξε. Τὸ πρόσωπο
τοῦ Σικελιανοῦ πρόβαλε πάλι ὠχρό, ἀσά-
λευτο. Τώρα, τώρα μόνο εἶχαμε τὴν αἰ-
σθησὴ τοῦ θανάτου, τὴν αἰσθησὴ πὼς τὸ
πρόσωπο αὐτὸ ποὺ ξεθάφτηκε ἀπ' τὸν ἄ-
σπρο τάφο του ἦταν πρόσωπο νεκροῦ.

—«Τώρα τὸ χέρι του, εἶπε ὁ Ἀπάρτης.
Τὸ δεξί του χέρι.»

Ὅταν τελείωσε καὶ αὐτό, φέραν τὴ
μαύρη μπερτά, ἐκείνην τὴν ποδήρη, καὶ κα-
λύψανε μ' αὐτὴν τὸν Σικελιανό. Ἦταν ὅ-
πως ὅταν ζοῦσε: σὰν ἄρχοντας τοῦ πα-
λιοῦ καιροῦ, σὰν πουλὶ γιγάντιο τοῦ Παρ-
νασσοῦ, τῶν Φαιδριάδων.

Εἶναι πιὰ ἡ ὥρα τρεῖς μετὰ τὰ μεσά-
νυχτα. Ἀποθέσανε τὸν Σικελιανὸ στὸ φέ-
ρετρό του, σκύψαν οἱ γυναῖκες—ἡ ψηλὴ
νέα μοναχὴ ὁ ἄγγελος, καὶ οἱ ἄλλες οἱ
φίλες του—ἔραναν τὸ φέρετρο, τὸ γέμισαν
μὲ τὰ ἄσπρα τριαντάφυλλα καὶ τὶς ἄ-
σπρες μαργαρίτες. Τὰ ἄσπρα λουλούδια
δεθῆκανε ἀπίθανα μὲ τὴ μαύρη μπερτά, ἔ-
γιναν μαζί τῆς ἀρμονία μυστικῆ. Ἐνα χέ-
ρι ποὺ τόλμησε νὰ βάλει δυὸ γαρύφαλλα
κόκκινα βιάστηκε ἔντρομο νὰ τὰ τραβῆξει.
Μονάχα ἄσπρα λουλούδια πῆγαιναν στὸν
Σικελιανό. Τίποτα ἄλλο.

Ἡ Ἄννα Σικελιανοῦ τότε ἔσκυψε, γο-
νατίσε στὸ φέρετρο, κάθισε πλάι στὸν
Ἄγγελο σὰ νὰ ἦταν παιδί στὴν κούνια,
κι' ἄρχισε πιὰ ἀβάσταχτον τὸν ὄλοφυρμό:

—«Μὰ δέστε τον!... ἔλεγε καὶ κοίταζε
τὰ πρόσωπα ἀπὸ πάνω τῆς. Δέστε τὰ
μάτια μου...»

Λίγο στὸ μέτωπο ὁ γύψος εἶχε πάρει
τὸ δέμα. Μιὰ ἐλάχιστη ἀμυχή. Ἐβαλε τὸ
χέρι τῆς τρυφερά, ἔσιαξε τὸ δέμα.

—«Τί τοῦ ἔκαμες;» εἶπε στὸν Ἀπάρτη.

Σηκώθηκε. Ἦταν πιὰ ὥρα. Ὁ Σικελια-
νὸς θὰ ἄφηνε τὶς καλογριές, τὴν «Παμμα-
κάριστο». Ὁρθία, θεῖο πρόσωπο, ἡ προῖ-

σταμένη Ἀδελφὴ ξεπροβόδισε τὸ νεκρό
τους. Ἡ Ἄννα Σικελιανοῦ ἔσκυψε, τὴ φί-
λησε.

Κ' ἐκείνη τῆς χαίδεψε τὸ κεφάλι ἀδελ-
φικά, τὰ μαλλιά.

Ἐξω εἶχε φεγγάρι πολὺ. Τύλιξε τὸ
φεγγάρι τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴ μαύρη μπερ-
τά, τὸν ἔλουσε. Μπροστὰ πῆγαινε ἡ νε-
κροφόρα, πίσω τρία αὐτοκίνητα ὄλα - ὄλα.
Δώδεκα, δεκατρεῖς ἄνθρωποι.

—«Ὁ Σικελιανὸς γυρίζει γιὰ τελευταία
φορὰ στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας», εἶπε μιὰ
γυναίκα.

Καὶ θυμήθηκε μιὰ μέρα ποὺ τὸν εἶδε
νὰ κατεβαίνει τὴν ὁδὸ Σταδίου, κρατώντας
ἀπ' τὸ χέρι του, σέρνοντάς τη θριαμβευ-
τικά σὰ νὰ ἦταν τρόπαιο, τὴ γυναίκα
του.

* * *

Στὸ σπίτι του, ἀνάμεσα στὰ βιβλία του,
πλάι στὴν πανοπλία τῶν Δελφῶν, ἐκεῖ
στὴ μέση, στὸ φέρετρό του, ὁ Σικελιανὸς
εἶναι, τώρα ποὺ χαράζει, χλωμὸς πολὺ.

Ὁ Ὀκτάβιος Μερλιέ θυμήθηκε πὼς τὴν
παραμονὴ ἦταν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πέ-
ρυσι τέτοια μέρα ὁ Σικελιανὸς εἶχε μιλή-
σει στὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο. Εἶχε θυμηθεῖ
τὸν βοσκὸ τοῦ Πηλίου. Ἦταν, λέει, νέος
ὁ Σικελιανὸς καὶ ἦταν στὸ Πήλιο. Τὰ που-
λιά, τ' ἀηδόνια, χαλοῦσαν τὸν κόσμο ἔξω
ἀπ' τὸ παράθυρό του κάθε πρωτὶ. Μιὰ μέ-
ρα, ξυπνώντας, δὲν ἄκουσε κελαηδητό.

—«Τί γίνανε τὰ πουλιά;» ρώτησε ξα-
φνιασμένος.

—«Τὰ πουλιά; τοῦ εἶπε ὁ βοσκός. Μὰ
σήμερα εἶναι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος!»

—«Καὶ τί κάνει ποὺ εἶναι τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος;»

—«Μὰ δὲν τὸ ξέρεις, κυρ Ἀγγελε; Τὰ
πουλιά σὰν σήμερα ἀνεβαίνουν ψηλά, ψη-
λά. Καὶ κελαηδοῦν ψηλά, καὶ δὲ γίνεται νὰ
τ' ἀκούσει ἄνθρωπος...»

Φέρανε ἕνα τηλεγράφημα, ἕνα σχέδιο,
νὰ τὸ ἐγκρίνει ἡ Ἄννα Σικελιανοῦ. Γιὰ
τὴν Εὔα Σικελιανοῦ.

Τὸ τηλεγράφημα, ἀγγελτήριο τοῦ θα-
νάτου, ἄρχιζε ἔτσι:

«Εὔαν Σικελιανοῦ. Ὁ Ἀγγελος...»

Κλαίγοντας ἡ Ἄννα διόρθωσε τὸ κεί-
μενο:

«Ἀγαπημένη Εὔα, ὁ Ἀγγελὸς μας...»

Ξημέρωνε.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

